

Streszczenie rozprawy doktorskiej
Federacja Rosyjska w polityce bezpieczeństwa i obronności Rzeczypospolitej Polskiej w
latach 1999-2019

Imię i nazwisko autora pracy: mgr Szymon Wasielewski

Imię i nazwisko promotora pracy: dr hab. Łukasz Jureńczyk, prof. uczelni

Słowa kluczowe: Polska, Rosja, bezpieczeństwo, obronność, polityka zagraniczna

Celem rozprawy jest analiza i ocena kwestii bezpieczeństwa i obronności w polityce zagranicznej Polski wobec Rosji w latach 1999-2019.

Problem badawczy podjęty przez autora dysertacji zawiera się w pytaniu:

P (G) Czy polskie władze w odpowiedni sposób interpretowały rolę Rosji w regionalnym środowisku bezpieczeństwa i realizowały adekwatną politykę bezpieczeństwa i obronności?

W związku z powyższym, postawiono szczegółowe pytania badawcze:

P (1) W jaki sposób i na ile uwarunkowania wewnętrzne determinowały polską politykę bezpieczeństwa i obronności wobec Rosji w latach 1999-2019?

P (2) W jaki sposób i na ile uwarunkowania międzynarodowe determinowały polską politykę bezpieczeństwa i obronności wobec Rosji w latach 1999-2019?

P (3) Które z instrumentów wykorzystywanych w polityce bezpieczeństwa i obronności wobec Rosji były najbardziej efektywne z punktu widzenia interesów Polski?

P (4) Na ile racjonalna i zasadna była polityka Polski wobec Rosji w poszczególnych okresach, tj. 1999-2007, 2007-2015 i 2015-2019 i z czego to wynikało?

Główna hipoteza zawiera się w założeniu:

H (G) Polskie władze postrzegały Rosję jako państwo, stanowiące główne zagrożenie dla bezpieczeństwa regionu. Polska polityka bezpieczeństwa i obronności wobec Rosji była adekwatna, gdyż oparta została na współpracy sojuszniczej w ramach NATO, w tym głównie ze Stanami Zjednoczonymi oraz z Unią Europejską (UE). Przyczyniło się to do zwiększenia poziomu obrony i odstraszania wobec Rosji.

Szczegółowe hipotezy badawcze zakładają:

H (1) Na polską politykę bezpieczeństwa i obronności wobec Rosji przede wszystkim wpływała różnica potencjałów wojskowych przemawiająca na korzyść Rosji oraz wykorzystywanie przez nią sił zbrojnych do zastraszania sąsiadów i realizacji celów politycznych przy użyciu czynnika militarnego. Istotne było również uzależnienie Polski od

rosyjskich surowców energetycznych, które były traktowane przez Rosję jako instrument szantażu.

H (2) Kluczowe znaczenie miało członkostwo w NATO i bliskie stosunki sojusznicze z USA. W pozamilitarnych obszarach bezpieczeństwa duże znaczenie miała współpraca w ramach UE. Pozwoliło to na umiędzynarodowienie polityki bezpieczeństwa i obronności Polski wobec Rosji i dało dodatkowe narzędzia do prowadzenia skuteczniejszej polityki wobec wschodniego sąsiada.

H (3) Najbardziej efektywne z punktu widzenia interesów Polski były instrumenty polityczno-wojskowe. Szczególne znaczenie miało zacieśnienie współpracy w ramach NATO na rzecz wzmocnienia obrony i odstraszenia wobec Rosji, w tym intensyfikacja ćwiczeń wojskowych oraz zwiększenie obecności sojuszniczej w Polsce.

H (4) Zasadność i racjonalność polskiej polityki wobec Rosji w poszczególnych okresach wynikała z właściwej interpretacji zagrożeń dla bezpieczeństwa Polski i regionu ze strony Rosji.

Cezura czasowa niniejszej dysertacji obejmuje okres od momentu wstąpienia Polski do Sojuszu Północnoatlantyckiego (NATO) w 1999 roku, do 2019 roku, w którym doszło do wyjścia przez Rosję oraz Stany Zjednoczone z Traktatu o całkowitej likwidacji pocisków rakietowych krótkiego i średniego zasięgu (Intermediate-Range Nuclear Forces Treaty – INF Treaty).

W rozdziale pierwszym przeanalizowano najważniejsze nurty, w ramach których prowadzone są badania nad bezpieczeństwem i obronnością.

W rozdziale drugim dokonano analizy wypowiedzi polityków odpowiedzialnych za kształtowanie polskiej polityki zagranicznej wobec Rosji oraz dokumentów strategicznych pod kątem podejścia do Federacji Rosyjskiej.

W rozdziale trzecim przeprowadzono analizę wewnętrznych uwarunkowań polskiej polityki bezpieczeństwa i obronności wobec Rosji.

Czwarta część pracy zawiera analizę zewnętrznych uwarunkowań polskiej polityki bezpieczeństwa i obronności wobec Rosji.

Piąta część pracy dotyczy najważniejszych zagadnień, mających miejsce w polskiej polityce bezpieczeństwa i obronności wobec Rosji w latach 1999-2007.

W rozdziale szóstym przeanalizowano kluczowe zagadnienia w polskiej polityce bezpieczeństwa i obronności wobec Rosji w latach 2007-2015.

Ostatni rozdział dotyczy najważniejszych kwestii w polskiej polityce bezpieczeństwa i obronności wobec Rosji, które miały miejsce w latach 2015-2019.

Za punkt wyjścia przyjęto w głównej mierze koncepcje bezpieczeństwa międzynarodowego w ramach nurtów (lub teorii) realistycznych stosunków międzynarodowych.

Ze względu na złożoność problemu badawczego zastosowane zostały różne metody badawcze: metoda analizy treści, krytyczna analiza dyskursu, metoda komparatywna oraz elementy metody instytucjonalno-prawnej.

Realizacja głównych celów badawczych pracy została przeprowadzona w oparciu o źródła, materiały oraz literaturę.

Przeprowadzony proces badawczy umożliwił osiągnięcie celu badań. Odpowiedzi na pytania badawcze zawarto zarówno w poszczególnych rozdziałach rozprawy, jak i w jej zakończeniu. Zweryfikowano także słuszność postawionych hipotez badawczych. Uzupełniono je o dodatkowe wnioski, uwagi i refleksje.

The Russian Federation in the security and defense policy of the Republic of Poland in

1999-2019

Summary

Author's first and last name: mgr Szymon Wasielewski

Supervisor's first and last name: dr hab. Łukasz Jureńczyk, prof. uczelni

Key words: Poland, Russia, security, defense, foreign policy

The main goal of the dissertation is to analyze and evaluate security and defense issues in Poland's foreign policy towards Russia in the years 1999-2019.

The research problem undertaken by the author of the dissertation is contained in the question:

Q (M) Did the Polish authorities correctly interpret Russia's role in the regional security environment and implement an adequate security and defense policy?

The research problem is complex and multidimensional. This is primarily due to the international security environment that evolved in 1999-2019, as well as changes in power in Poland, which entailed revaluations in foreign policy towards Russia.

Therefore, specific research questions were posed:

Q (1) In what way and to what extent did domestic conditions determine the Polish security and defense policy towards Russia in 1999-2019?

Q (2) In what way and to what extent did international conditions determine the Polish security and defense policy towards Russia in 1999-2019?

Q (3) Which of the instruments used in the security and defense policy towards Russia were the most effective from the point of view of Poland's interests?

Q (4) How rational and justified was Poland's policy towards Russia in particular periods, i.e. 1999-2007, 2007-2015 and 2015-2019, and what was the reason for it?

The main hypothesis assumes:

H (M) The Polish authorities perceived Russia as the state posing the main threat to the security of the region. The Polish security and defense policy towards Russia was adequate as it was based on allied cooperation within NATO, mainly with the United States and the European Union (EU). This has contributed to increasing the level of defense and deterrence against Russia.

Detailed research hypotheses assume:

H (1) The Polish security and defense policy towards Russia was primarily influenced by the difference in military potentials in favor of Russia and the use of its armed forces to intimidate its neighbors and achieve political goals using the military factor. Poland's dependence on Russian energy resources, which was treated by Russia as an instrument of blackmail, was also significant.

H (2) NATO membership and close allied relations with the US were of key importance. In non-military security areas, cooperation within the EU was of great importance. This allowed for the internationalization of Poland's security and defense policy towards Russia and provided additional tools for a more effective policy towards its eastern neighbour.

H (3) Political and military instruments were the most effective from the point of view of Poland's interests. Of particular importance was the tightening of cooperation within NATO to strengthen defense and deterrence against Russia, including the intensification of military exercises and increasing the allied presence in Poland.

H (4) The legitimacy and rationality of the Polish policy towards Russia in particular periods resulted from the correct interpretation of threats to the security of Poland and the region posed by Russia.

The dissertation covers the period from Poland's accession to the North Atlantic Alliance (NATO) in 1999, to 2019, when Russia and the United States withdrew from the Intermediate-Range Nuclear Forces (INF) Treaty.

The first chapter analyzes the most important trends within which research on security and defense is conducted.

The second chapter analyzes statements of politicians responsible for shaping Polish foreign policy towards Russia and the content of strategic documents in terms of the approach to the Russian Federation.

The third chapter analyzes the domestic determinants of the Polish security and defense policy towards Russia.

The fourth part of the dissertation contains an analysis of the external determinants of the Polish security and defense policy towards Russia.

The fifth part of the thesis concerns the most important issues in the Polish security and defense policy towards Russia in the years 1999-2007.

The sixth chapter analyzes the key issues in the Polish security and defense policy towards Russia in 2007-2015.

The last chapter deals with the most important issues in the Polish security and defense policy towards Russia in 2015-2019.

The starting point was mainly the concepts of international security within the currents (or theories) of realistic international relations.

Due to the complexity of the research problem, various research methods were used: content analysis method, critical discourse analysis, comparative method and elements of the institutional and legal method.

The implementation of the main research objectives of the work was based on sources, materials and literature.

The conducted research process made it possible to achieve the research objective. The answers to the research questions are included both in the individual chapters of the dissertation and in its conclusion. The correctness of the research hypotheses was also verified. The hypotheses were supplemented with additional conclusions, comments and reflections.